

Koulutusaineiston pohdintatehtäviä

ROMANIT EUROOPASSA –

Ihmisoikeudet, liikkuvuus ja lapset

2. OSA: IHMISOIKEUDET

Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille ihmisille kaikkialla maailmassa

YK:n ihmisoikeuksien julistus (1948) on kansainvälisen ihmisoikeusajattelun perusta. YK:n ihmisoikeuksien julistus ei ole oikeudellisesti sitova asiakirja, mutta se velvoittaa moraalisesti allekirjoittaneita maita noudattamaan sitä. Ihmisoikeuksien tarkoituksena on taata jokaiselle ihmiselle kaikkialla maailmassa ihmisarvoinen elämä.

- Mitä ihmisoikeuksia muistatte?
- Mitkä ovat mielestänne tärkeimpiä ihmisoikeuksia?
- Elättekö mielestänne *ihmisarvoista elämää*?

Ihmisoikeudet ovat paitsi oikeuksia myös velvollisuuksia.

Meillä jokaisella on velvollisuus suojella, edistää ja puolustaa ihmisoikeuksia.

- Mitä ihmisoikeusloukkauksella tarkoitetaan?
- Keksikää esimerkkejä ihmisoikeusloukkauksesta.
- Pohtikaa millaisia ihmisoikeusloukkauksia romanit kohtaavat.

YK:n ihmisoikeusjulistus on useimpien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten lähtökohta. Myös **Euroopan unionin perusoikeuskirja** tukeutuu siihen.

EU:n perusoikeuskirja on sitova ja kaikkia jäsenmaita velvoittava sopimus

Euroopan unioni perustuu ihmisarvon, vapauden, yhdenvertaisuuden ja yhteisvastuun arvoihin. EU:n perusoikeuskirja on jäsenmaita oikeudellisesti sitova ja velvoittava sopimus, jota Euroopan unionin jäsenmaiden on noudatettava omassa lainsäädännössä ja lainkäytössä.

EU:n perusoikeuskirjan keskeinen sisältö (lyhennettynä):

- **ihmisarvo** (oikeus elämään, oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kieltä, orjuuden ja pakkotyön kieltä)
- **vapaudet** (oikeus vapauteen ja turvallisuuteen, yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen, henkilötietojen suoja, oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe, ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus, sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus, kokoontumis- ja yhdistymisvapaus, taiteen ja tutkimuksen vapaus, oikeus koulutukseen, ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä, elinkeinovapaus, omistusoikeus, oikeus turvapaikkaan, suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa)
- **tasa-arvo** (yhdenvertaisuus lain edessä, syrjintäkielto, kulttuurinen, uskonnollinen ja kielellinen monimuotoisuus, miesten ja naisten välinen tasa-arvo, lapsen oikeudet, ikääntyneiden henkilöiden oikeudet, vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan)
- **yhteisvastuu** (... lapsityövoiman käytön kieltä ja nuorten suojeleminen työssä, perhe- ja työelämä, sosiaaliturva ja sosiaaliturva, terveyden suojeleminen, ympäristönsuojeleminen, kuluttajansuoja)

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/combating_discrimination/l33501_fi.htm

- Toteutuvatko kaikki oikeudet kohdallasi?
- Pohdi, toteutuvatko oikeudet kaikkialla Euroopassa.
- Pohtikaa EU:n perusoikeuskirjan oikeuksia Euroopan romaniväestön kannalta. Mitä ajatuksia se herättää?
- Mitkä oikeudet eivät välttämättä toteudu, miksi?

Euroopan Unionille myönnettiin 2012 Nobelin rauhanpalkinto. (Edistänyt kuusi vuosikymmentä rauhaa, sopua, demokratiaa ja ihmisoikeuksia.)

- Pohtikaa mihin asioihin rauhanpalkinto EU:ssa perustui.
- Ansaitisiko EU mielestänne palkinnon?

Ns. **rasismidirektiivi** kieltää etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän työpaikoilla, koulutuksessa, terveydenhuollossa ja palveluiden ja asuntojen tarjonnassa.

- Määritellä omin sanoin rasismi.
- Esiintyykö Suomessa mielestänne rasismia, millä tavalla ja miksi?

Maailman lapsia suojelee oma sopimus

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus solmittiin 1989.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus on erityisesti lapsia varten tehty ihmisoikeussopimus. Sen tarkoituksena on turvata kaikkien maailman lasten perusoikeudet mm. suojeluun ja huolenpitoon, terveyteen, koulutukseen ja tasa-arvoon, kuulluksi tulemiseen ja omien mielipiteiden ilmaisuun.

- Pohdi, miksi lapset tarvitsevat oman ihmisoikeussopimuksen.
- Mikä on mielestäsi tärkein lapsen oikeus?
- Pohdi, onko Suomessa kaikilla mahdollisuus turvalliseen lapsuuteen.

EU:n perusoikeuskirjan artiklan 24 mukaan:

- Lapsella on oikeus suojeluun ja huolenpitoon
- Lapsen on oikeus ilmaista vapaasti mielipiteensä ja ne on otettava huomioon iän ja kehitystason mukaan
- Kaikissa lasta koskevissa asioissa on otettava huomioon lapsen etu
- Lapsella on oikeus vanhempiin
- Lapsella on oikeus pitää yhteyttä vanhempiinsa

- Ovatko nämä oikeudet toteutuneet omassa lapsuudessanne?
- Puuttuuko listasta mielestänne jotain, mikä tulisi erityisesti olla EU:n lapsia käsittelevissä oikeuksissa?
- Pohtikaa Euroopan romaniväestön lapsia suhteessa EU:n lasten perusoikeuksiin. Mitä ajatuksia se herättää?
- Pohtikaa, mitä seikkoja tulisi ottaa huomioon, jotta liikkuvan romaniväestön lasten oikeudet olisivat tasavertaiset muihin lapsiin verrattuna.